

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.411.4.1.2024

Pan
Wojciech Jarczak
Opolski Wojewódzki Inspektor
Ochrony Środowiska
ul. Nysy Łużyckiej 42
45-035 Opole

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.175.2025 Zespołu Orzekającego Komisji
Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 27 października 2025 r.*

**D/24/513 – Prawidłowość działań podejmowanych przez podmioty sektora
finansów publicznych w związku z budową i funkcjonowaniem zakładu produkcji
komponentów do akumulatorów elektrycznych w Radzikowicach koło Nysy**

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
tel. 48896788200, lol@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Opolski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, ul. Nysy Łużyckiej 42, 45-035 Opole (dalej: WIOŚ).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Jarczak, Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, od 30 lipca 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Krzysztof Gaworski, Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, od 1 marca 2003 r. do 29 lipca 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prowadzenie spraw związanych z kontrolą przestrzegania wymagań ochrony środowiska, w tym związanych z funkcjonowaniem spółki Wodociągi i Kanalizacja "AKWA" sp. z o.o.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 z uwzględnieniem okresów wcześniejszych, jeżeli miało to wpływ na realizowane zadania.
Podstawa prawna podjęcia kontroli jednostką przeprowadzającą kontrolę	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ . Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie.
Kontrolerzy	1. Bartosz Kościukiewicz, Wicedyrektor Delegatury, upoważnienie do kontroli nr LOL/130/2024 z 28 października 2024 r. 2. Emilia Wasilewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/129/2024 z 28 października 2024 r. 3. Marcin Wójcik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/131/2024 z 28 października 2024 r.

(akta kontroli str. 1-6a)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

WIOŚ w okresie objętym kontrolą w prawidłowy sposób podejmował pięć kontroli planowych i pozaplanowych związanych z budową i funkcjonowaniem zakładu produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych w Radzikowicach koło Nysy³. Jednak w ramach jednej (z sześciu) kontroli przeprowadzonej w 2022 r. w spółce wodnokanalizacyjnej⁴ odbierającej ścieki z tego Zakładu w trakcie analizowania zgromadzonego materiału dowodowego,

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Zakład.

⁴ Spółka Wodociągi i Kanalizacja "AKWA" sp. z o.o., dalej zwana: „Akwa”.

nie w pełni rzetelnie, tj. w niewystarczająco wnikliwy sposób zidentyfikowano miejsca poboru próbek badań ścieków oczyszczonych. Nie zidentyfikowano go również w trakcie postępowania administracyjnego, prowadzonego w celu ustalenia i wymierzenia opłaty podwyższonej. Pomimo niespójności zapisów w zgromadzonych dokumentach, nałożono na Spółkę trzy opłaty podwyższone w łącznej wysokości 99,1 mln zł.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. W WIOŚ, w okresie objętym kontrolą obowiązywały określone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (dalej: GIOŚ) zasady przeprowadzania kontroli, które były zamieszczone w Informatycznym Systemie Kontroli (dalej: ISK). Dotyczyły one zasad przygotowania do kontroli, sposobu jej rozpoczęcia, warunków przeprowadzenia oraz zakończenia.

WIOŚ w latach 2019-2024, sześciokrotnie kontrolował Akwę, tj. trzykrotnie w ramach kontroli planowych (w 2020, 2022 oraz 2023 r.), jak również w ramach kontroli pozaplanowych (w 2019, 2020 oraz 2024 r.).

W kontrolach zakończonych w latach 2020, 2022 i 2024 WIOŚ stwierdził m.in. naruszenia w zakresie: nieprzesyłania wyników pomiarów ilości pobranej wody, niewykonania badań w pełnym zakresie pomiarowym oraz znacznego przekroczenia wartości dopuszczalnych niektórych parametrów. W przypadku trzech pozostałych kontroli WIOŚ nie stwierdził nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 2204-2209, 2253-2258)

W wyniku ustaleń kontroli przeprowadzonej w Akwie w 2022 r. WIOŚ wydał trzy decyzje administracyjne wymierzające opłaty podwyższone w łącznej wysokości 99,1 mln zł, tj. za poszczególne lata:

- 2020 r.: 11,3 mln zł,
- 2021 r.: 37,5 mln zł,
- 2022 r.: 50,3 mln zł.

Wysokość ww. opłat ustalono i wymierzono za korzystanie z usługi wodnej z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym w zakresie miejsca poboru prób ścieków oczyszczonych do badań, skutkujących nieuznaniem ich wyników.

Analiza dokumentacji z kontroli WIOŚ nr WIOS-OPOLE 288/2022 i wydanych w związku z nią trzech decyzji WP.7061.1.6.2023.SS, WP.7061.1.7.2023.SS i WP.7061.1.8.2023.SS z 15 maja 2023 r. wykazała m.in., że:

- w 2020 r.: w przypadku pomiarów wykonanych przez Akwę, miejsce poboru próbek do badań jakości ścieków oczyszczonych oznaczone na sprawozdaniach z badań jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, kanał ścieków oczyszczonych” uznane zostało za niezgodne z punktem kontrolnym określonym w pozwoleniu wodnoprawnym udzielonym Akwie⁵. WIOŚ, na podstawie protokołów z poborów prób ustalił, że miejscem tego poboru był kanał ścieków oczyszczonych, tj. miejsce niezgodne z pozwoleniem wodnoprawnym. W przypadku próbek pobranych przez akredytowane laboratorium badawcze w miejscu poboru oznaczonym jako

⁵ Decyzja Marszałka Województwa Opolskiego znak DOŚ.III-AK-6221-13/10 z 12 stycznia 2011 r.

„Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, Wylot ścieków z oczyszczalni” zostało uznane jako zgodne z wymogiem ww. pozwolenia.

- w 2021 r.: w okresie obowiązywania ww. pozwolenia wodnoprawnego, tj. do 12 kwietnia 2021 r., w przypadku próbek pobranych przez akredytowane laboratorium badawcze w miejscu oznaczonym jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, Wylot ścieków z oczyszczalni” uznane zostały za zgodne z warunkami tego pozwolenia. W przypadku próbek pobranych przez Akwę w miejscu oznaczonym w sprawozdaniach jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, kanał ścieków oczyszczonych” – uznane za niezgodne z warunkami ww. pozwolenia. WIOŚ, na podstawie protokołów z poborów prób ustalił, że miejscem poboru próbek był kanał ścieków oczyszczonych, tj. miejsce niezgodne z pozwoleniem wodnoprawnym. Miejsce poborów próbek dokonanych przez Akwę do badań wykonanych w okresie od 13 kwietnia 2021 r., oznaczone w sprawozdaniach z badań jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, kanał ścieków oczyszczonych” uznano za zgodne z wymogiem prowadzenia badań jakości ścieków oczyszczonych określonym w pozwoleniu wodnoprawnym udzielonym Akwie⁶. W przypadku poboru próbek pobranych przez akredytowane laboratorium badawcze w miejscu oznaczonym w sprawozdaniach z badań jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, Wylot ścieków z oczyszczalni” uznane zostało za niezgodne z warunkami ww. pozwolenia. WIOŚ ustalił, że miejscem poboru próbek był kanał ścieków oczyszczonych, tj. miejsce niezgodne z pozwoleniem wodnoprawnym.
- w 2022 r.: w przypadku pomiarów wykonanych przez Akwę, miejsce poboru próbek do badań jakości ścieków oczyszczonych oznaczone w sprawozdaniach z badań jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, kanał ścieków oczyszczonych” uznane zostały za zgodne z wymogiem prowadzenia badań jakości ścieków oczyszczonych określonym w pozwoleniu wodnoprawnym udzielonym Akwie⁷. W przypadku próbek pobranych przez akredytowane laboratorium badawcze w miejscu poboru oznaczonym jako „Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, Wylot ścieków z oczyszczalni” zostało uznane jako niezgodne z wymogiem ww. pozwolenia. WIOŚ ustalił, że miejscem poboru próbek był wylot ścieków z oczyszczalni, tj. miejsce niezgodne z pozwoleniem wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 13-832, 1893-1962)

Analiza (przeprowadzona w toku kontroli NIK) protokołów z pobierania próbek ścieków uśrednionych wykazała m.in., że:

- punkt pobierania próbek: nazwa obiektu – Oczyszczalnia Ścieków w Nysie, Oznaczenie lokalne – Wylot ścieków z oczyszczalni,
- współrzędne GPS.

Były to współrzędne najbliższe wylotowi ścieków z oczyszczalni, na kanale odpływowym, przy czym współrzędne te były jednakowe dla obu okresów obowiązywania pozwoleń wodnoprawnych Akwy i pozwalały stwierdzić, że akredytowane laboratorium w całym okresie objętym kontrolą WIOŚ

⁶ Decyzja Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu znak WR.RUZ.4210.142m.2020.ER z 26 marca 2021 r.

⁷ Również z 26 marca 2021 r.

pobierało próbki z kanału ścieków oczyszczonych, a nie z wylotu do rzeki Nysy Kłodzkiej.

(akta kontroli str. 13-832, 2210, 2227-2241, 2259-2327)

W kontroli pozaplanowej, problemowej (zleconej przez GIOŚ w toku prowadzonego postępowania odwoławczego) zakończonej protokołem WIOS-OPOLE 46/2024 w wyniku pomiaru kontrolnego wykonanego na zlecenie WIOŚ stwierdzono znaczne przekroczenie wartości dopuszczalnych dla parametrów: BZT5, ChZTcr i zawiesiny ogólnej⁸ i zastosowano mandat w wys. 7,5 tys. zł jako sankcję. W protokole kontroli odnotowano wyjaśnienia Akwy, iż wpływ na tę sytuację miała awaria innego zakładu, wskutek której ścieki technologiczne zmieszane zostały z zacierem, który nie powinien być odprowadzany do kanalizacji sanitarnej.

(akta kontroli str. 661-832)

W wyniku postępowań odwoławczych wobec trzech decyzji WIOŚ wymierzających i nakładających Akwie opłatę podwyższoną, GIOŚ odstąpił od nałożenia kary i poprzestał na pouczeniu, na podstawie art. 189f § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁹ (dalej: KPA), tj. uznając przesłanki, iż waga naruszenia prawa jest znikoma, a strona zaprzestała naruszania prawa.

(akta kontroli str. 2210)

2. WIOŚ w okresie objętym kontrolą przeprowadził pięć kontroli Zakładu, tj. dwie kontrole w 2022 r. (interwencyjną i inwestycyjną), jedną w 2023 r. (planową), jedną na przełomie 2023 r. (inwestycyjną) oraz jedną w 2024 r. (planową). Kontrolę interwencyjną w Zakładzie podjęto niezwłocznie w wyniku zgłoszeń przekazanych do rozpatrzenia z GIOŚ. W jej wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości, o czym następnie poinformowano GIOŚ.

(akta kontroli str. 2204-2209)

Celem kontroli inwestycyjnych (nr WIOS-OPOLE 392/2022 i 888/2023) była kontrola oddania do użytkowania przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Starszy inspektor Wydziału inspekcji WIOŚ wyjaśniła, że „podczas kontroli inwestycyjnej skupiono się na zgodności realizacji przedsięwzięcia z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach”.

Kontrole te wszczęto w wyniku zgłoszeń przedsiębiorcy o zamiarze oddania do użytkowania części przedsięwzięcia pn. „Zakład produkcji komponentów do produkcji akumulatorów elektrycznych”. Warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia określił Burmistrz Nysy, decyzją RW.OŚ.6220.26.11.2019 z 25 września 2019 r., ze zm. (dalej: decyzja środowiskowa). Ostatecznie przedsięwzięcie zrealizowano w dwóch etapach.

W ww. protokołach kontroli inwestycyjnych, wskazano m.in.:

- rodzaj działalności, tj. Zakład produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych,
- rodzaje instalacji, tj.:
 1. instalacje do naziemnego magazynowania kopalnych surowców energetycznych, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 37 lit. e rozporządzenia

⁸ Odpowiednio o ok. 40% wartości dopuszczalnej badanego parametru, ChZTcr (175%) oraz zawiesiny ogólnej (1 328%).

⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 572.

Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko¹⁰,

2. zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi lub magazynowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 1 ha na obszarach, o których mowa § 3 ust. 1 pkt 54 lit. b ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 1109-1124, 1659-1690, 2301-2303)

W protokole z kontroli inwestycyjnej nr WIOS-OPOLE 392/2022 przytoczono zapisy decyzji środowiskowej wydanej przez Burmistrza Nysy dla Zakładu, które wskazywały m. in. że ścieki przemysłowe będą zawierać kobalt oraz nikiel, więc wymagane będzie uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego na ich wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych.

Z kolei w decyzji Dyrektora Zarządu Zlewni w Nysie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, którą udzielono Zakładowi pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, tj. wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów (tj. Akwy) ścieków przemysłowych, pochodzących z Zakładu, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wskazano m.in., że parametry odbieranych ścieków ustalone zostały przez odbiorcę ścieków przemysłowych na podstawie umowy 19-30-03 z 6 kwietnia 2021 r.

Przeprowadzona w toku kontroli NIK analiza zebranej przez WIOŚ dokumentacji na potrzeby opisywanej kontroli inwestycyjnej wykazała, że ww. umowa w stosunku do obowiązujących w tym czasie pozwoleń wodnoprawnych Zakładu i Akwy, dopuszczała wprowadzenie przez Zakład do urządzeń kanalizacyjnych Akwy ścieków o składzie zawierającym m.in.:

- azot amonowy, chrom ogólny i kobalt, których nie określono w pozwoleniu wodnoprawnym Akwy,
- nikiel o wartości wskaźnika wyższej niż w pozwoleniu wodnoprawnym Akwy,
- lit i mangan, których nie określono w pozwoleniach obu podmiotów.

Ponadto w równolegle prowadzonej kontroli w Akwie (nr 288/2022 r. opisanej w pkt 1 wystąpienia) stwierdzono (w odniesieniu do uznanych wyników badań) naruszenie warunków pozwolenia wodnoprawnego w zakresie prowadzenia badań jakości wód powierzchniowych rzeki Nysy Kłodzkiej w okresie od 13 kwietnia 2021 r. do 12 kwietnia 2022 r. poprzez nieoznaczenie zawartości węglowodorów ropopochodnych, cynku, miedzi i niklu. Przy czym węglowodory ropopochodne i nikiel stanowiły wyznaczniki podane w pozwoleniu wodnoprawnym zarówno Akwy, jak i Zakładu. Wobec stwierdzonej nieprawidłowości jako sankcję zastosowano pouczenie.

Z wyjaśnień Naczelnika Wydziału Inspekcji w WIOŚ wynikało, że umowa pomiędzy podmiotami stanowi umowę cywilnoprawną, co nie podlega kontroli WIOŚ. Starszy inspektor w Wydziale Inspekcji WIOŚ wyjaśniła, że wymagałoby to kontroli krzyżowej. Jak dodała zapisy umów są weryfikowane w innym zakresie

¹⁰ Dz. U. poz. 1839, ze zm.

i nie są poddawane ocenie możliwości odbiorcy ścieków, a podstawą weryfikacji są przepisy prawa oraz pozwolenia wodnoprawne i warunki w nim określone.

W trakcie kontroli NIK stwierdzono także, że w uzasadnieniu decyzji Burmistrza wskazano, iż wody opadowe i roztopowe z terenów utwardzonych oraz powierzchni dachowych będą odprowadzane do gminnej sieci kanalizacji deszczowej lub opcjonalnie do rzeki Cielnica.

Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska podał m. in., że w kontroli nie odniesiono się do kwestii opcjonalnego odprowadzania wód do rzeki Cielnica, ponieważ nie zawarto tego warunku w sentencji decyzji.

(akta kontroli str. 13-41, 1109-1411, 2211-2219, 2301-2307)

Z adnotacji poczynionej w protokole kontroli nr WIOS-OPOLE 888/2023 (przeprowadzonej w okresie od 21 listopada 2023 r. do 13 kwietnia 2024 r.) wynikało, że faza rozruchu Zakładu miała trwać od grudnia 2022 r. do lutego 2025 r. Starszy inspektor w Wydziale inspekcji w WIOŚ wyjaśniła, że podczas tej kontroli zostały oddane wszystkie obiekty wynikające z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Burmistrza Nysy z 2019 r. wraz z jej zmianami.

W toku kontroli WIOŚ podjęto czynności mające na celu sprawdzenie zgodności realizacji przedsięwzięcia względem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach m.in. w zakresie podczyszczania ścieków przed odprowadzeniem ich z Zakładu do zewnętrznej kanalizacji sanitarnej. W kontroli poddano oględzinom podczyszczalnię ścieków jako jedną z instalacji oddaną do użytkowania w drugim etapie inwestycji. Podczas oględzin nie oceniono możliwości technicznych instalacji. Z wyjaśnień Starszego inspektora w Wydziale inspekcji WIOŚ wynikało, że inspekcja nie jest w stanie tego ocenić, z powodu braku technicznej wiedzy, przy czym sprawdzana jest zgodność realizacji przedsięwzięcia z dokumentacją, np. z decyzją środowiskową.

(akta kontroli str. 1659-1690, 2211-2212, 2301-2303)

W kontroli planowej przeprowadzonej przez WIOŚ w Zakładzie zakończonej protokołem WIOS-OPOLE 437/2023 zrealizowano cele m.in. kontrola w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom oraz kontrola przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego. W kontroli stwierdzono nierealizowanie obowiązków innych (...) w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, tj. nie przekazano do organu wykazu zawierającego dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie zakładu. W wyniku stwierdzenia naruszenia zastosowano sankcję w postaci pouczenia. Wykaz ten przekazano do WIOŚ 15 listopada 2023 r.

Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wyjaśnił m. in., że WIOŚ przeprowadza analizę porównawczą ww. danych w celu weryfikacji ich zgodności z danymi na temat rodzajów, kategorii i ilości substancji mogącymi znajdować się na terenie zakładu określonymi w zgłoszeniu zakładu dużego ryzyka oraz w raporcie o bezpieczeństwie sporządzonym dla danego zakładu.

Ponadto w kontroli stwierdzono, że ciecz, która powstała z instalacji została przekazana jako odpad na podstawie karty przekazania odpadów tj. odpad o kodzie 160709*, co było spowodowane rozruchem instalacji. W toku kontroli

przyjęto oświadczenie pracownika, iż Zakład znajdował się w fazie rozruchu. Starszy specjalista w Wydziale Inspekcji w WIOŚ wyjaśniła, że w związku z trwającą rozbudową ciężko było stwierdzić zakończenie rozruchu instalacji, a moment uruchomienia nie jest prawnie określony.

(akta kontroli str. 1412-1658, 2220-2226, 2293-2307)

Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wyjaśnił, że podczas kontroli Zakładu nie zlecał przeprowadzenia badania jakości ścieków oraz badania jakości powietrza, gdyż nie stwierdzono konieczności ich wykonania. Wyjaśnił ponadto m. in., że WIOŚ w Opolu nie posiada własnego laboratorium, wszystkie realizowane podczas czynności kontrolnych pomiary i badania wykonywane są na pisemne zlecenie WIOŚ przez Centralne Laboratorium Badawcze Oddział w Opolu GIOŚ na podstawie Porozumienia w sprawie zakresu i sposobu realizacji przez Centralne Laboratorium Badawcze w GIOŚ badań, w tym pobierania próbek, wykonywania pomiarów i analiz na potrzeby działań kontrolnych Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska. Realizacja badań i pomiarów odbywa się z uwzględnieniem priorytetów i cykli kontrolnych określonych w wytycznych do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska. Mając na uwadze zasadę celowego i racjonalnego wydatkowania środków publicznych, pomiary, co do zasady zlecane są w uzasadnionych przypadkach, jak m.in. podczas kontroli interwencyjnych, w okolicznościach, gdy podejrzewane jest zagrożenie lub zanieczyszczenie środowiska lub podczas kontroli przeprowadzanych w ramach cykli kontrolnych. Nie stanowi zatem stałego elementu prowadzonych kontroli. Starszy specjalista w Wydziale Inspekcji WIOŚ wyjaśniła, że nie poddaje się badaniom ścieków, które są odprowadzane do kanalizacji, ponieważ badane są ścieki którą mogą mieć bezpośredni wpływ na środowisko.

Inspektor wyjaśnił również, że w trakcie przeprowadzonych kontroli inwestycyjnych do WIOŚ oraz Starostwa Powiatowego w Nysie przesłano wyniki pomiarów wstępnych emisji gazów i pyłów do powietrza z instalacji, dla której zostało wydane pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, o których mowa w art. 147 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹¹. Wyniki nie budziły zastrzeżeń oraz nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w obowiązującym pozwoleniu.

(akta kontroli str. 2259-2292)

3. W WIOŚ uwzględniono Zakład w rocznym planie pracy zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (dalej: ustawa IOŚ)¹², w związku z zakwalifikowaniem Zakładu do ZDR. Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wyjaśnił, że w związku z zatwierdzeniem przez Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej raportu o bezpieczeństwie opracowanego przez Zakład, decyzją Nr 9/2021/WZ Opolu z dnia 14 lutego 2022 r., przyjęto datę tę jako termin zakwalifikowania Zakładu do ZDR. W okresie objętym kontrolą, zgodnie z art. 31 ust. 1a ustawy IOŚ, WIOŚ

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 54, ze zm.

¹² Dz. U. z 2024 r. poz. 425.

we współpracy z Opolskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej ustalił wykaz kontrolowanych ZDR.

W Planie pracy WIOŚ na 2025 r. w wojewódzkich celach kontroli uwzględniono m.in. cel dotyczący przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych będących własnością innych podmiotów, ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska.

(akta kontroli str. 1963-2038, 2259-2286)

4. Przeprowadzona w toku kontroli NIK analiza dokumentacji pięciu spraw, zakończonych decyzjami administracyjnymi nakładającymi opłatę podwyższoną wykazała, że każdorazowo WIOŚ, jako organ I instancji, zbadał przesłanki do zastosowania rozstrzygnięcia w trybie art. 189f § 1 KPA i nie uznał ich za spełnione. W uzasadnieniu decyzji wymierzających opłatę podwyższoną WIOŚ podniósł m.in., że środowisko jako dobro wspólne i wartość nadrzędna, podlega ochronie prawnej, w tym wynikającej z art. 86 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. zatem waga naruszenia nie jest znikoma. Ponadto uznał, iż nie zachodzi przesłanka zaprzestania naruszania prawa, bowiem, opłata podwyższona dotyczy deliktów administracyjnych formalnych, niezależnych od skutków naruszenia prawa, które można by usunąć. Jednocześnie WIOŚ stwierdził, że odstąpienie od nałożenia opłaty podwyższonej nie pozwoli na spełnienie celów, dla których została nałożona, jakim jest m. in. prewencja.

(akta kontroli str. 2039-2203)

5. Dziesięć najwyższych ustalonych i wymierzonych decyzją WIOŚ kwot opłat podwyższonych w przypadku nieuznania wyników badań wyniosły jednostkowo od 2,3 mln zł do 50,3 mln zł (wobec Akwy). Od ośmiu z tych decyzji podmioty odwołały się do GIOŚ. Cztery z tych spraw, według stanu na 30 grudnia 2024 r., były procedowane w II instancji. Wobec pozostałych GIOŚ orzekł: utrzymanie decyzji WIOŚ w mocy oraz uchylenie decyzji w całości i umarzenie postępowania organu I instancji – jeden przypadek, a w przypadku trzech (po odwołaniu Akwy) uchylenie w całości i odstępie od nałożenia opłaty podwyższonej oraz poprzestając na pouczeniu. Były to trzy decyzje WIOŚ ustalające i wymierzające opłatę podwyższoną w najwyższej wysokości wymierzonej przez organ w okresie 2015-2024 r., tj. w kwocie: 11,3 mln zł, 37,5 mln zł i 50,3 mln zł.

(akta kontroli str. 2242-2248)

6. W okresie objętym kontrolą do WIOŚ wpłynęło pięć spraw rozpatrzonych jako skarga lub wnioski w zakresie funkcjonowania Akwy lub Zakładu. Jedną z tych spraw przekazano do rozpatrzenia według właściwości innemu organowi, a w pozostałych przypadkach WIOŚ podjął kontrole.

(akta kontroli str. 2249-2251)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Przed wydaniem decyzji o ustaleniu i wymierzeniu opłat podwyższonych w łącznej kwocie 99,1 mln zł wobec Akwy, nie przeprowadzono w sposób wystarczająco wnikliwy postępowania administracyjnego, wszczętego po czynnościach kontrolnych zakończonych protokołem WIOS-OPOLE 288/2022, w zakresie zidentyfikowania miejsca poboru próbek badań ścieków oczyszczonych. Posiadany przez WIOŚ materiał dowodowy, w tym zgromadzony w trakcie ww. kontroli, nie pozwalał na jednoznaczne usunięcie wątpliwości co

do miejsca pobierania próbek do badań oraz skutków ewentualnej zmiany miejsca poboru na wyniki badań. Na rozwianie tych wątpliwości nie pozwoliły również wskazane w niektórych protokołach poboru próbek, dane GPS.

Naczelnik Wydziału Inspekcji w WIOŚ wyjaśnił, że współrzędne, które były wymienione w protokole weryfikowano na początku kontroli NIK. Wyjaśnił również, że nie miał wiedzy czy inspektor weryfikował współrzędne w trakcie kontroli WIOŚ, i że nie była to standardowa sytuacja. Standardowo bowiem w WIOŚ bazuje się na opisie miejsca poboru próbki w sprawozdaniu. Jak dodał, zapisy w zakresie współrzędnych w protokołach, będą w przyszłości weryfikowane bardziej szczegółowo. Główny Specjalista w Wydziale Prawnym WIOŚ wyjaśniła m.in., że pobrane sprawozdania i protokoły wskazywały miejsca poboru próbek oraz że nie analizowała w tej sprawie danych GPS. Natomiast dokonała tego na potrzeby kontroli NIK, w wyniku czego ustaliła, że dane GPS z protokołów znajdują się poza miejscami poboru próbek. Opolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wyjaśnił m.in., że dokumentami, które stanowiły podstawę do analizy w trakcie czynności kontrolnych były w tym przypadku pozwolenia wodnoprawne (decyzja Marszałka Województwa Opolskiego znak DOŚ.NI-AK-6221-13/10 z dnia 12 stycznia 2011 r. oraz decyzja Dyrektora RZGW we Wrocławiu znak WR.RUZ.4210.142.m.2020.ER z 26 marca 2021 r.), które to w swej treści nie zawierały wskazanych współrzędnych miejsca poboru próbek. Zebrany w czasie kontroli materiał w postaci sprawozdań z wyników badań ścieków nie zawierał dodatkowych informacji o współrzędnych geograficznych miejsc poboru próbek. Organ kontrolujący nie miał przy tym żadnych podstaw, aby kwestionować wiarygodność dokumentu w postaci sprawozdania z wyników badań, w tym co do wskazanego w jego treści miejsca poboru próbek. Punkt o współrzędnych podanych w protokołach, według portalu www.polskageoportal2.pl był zlokalizowany na terenie poletka osadowego. Ponadto Inspektor wyjaśnił, że organ kontrolujący nie miał przy tym obowiązku dokonywania weryfikacji współrzędnych miejsca poboru próbek wpisywanych przez próbkobiorców w protokołach z poboru prób.

(akta kontroli str. akta kontroli str. 13-832, 1893-1940, 2210, 2227-2241, 2259-2328)

IV. Uwagi i wnioski

- Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
- Wnioski W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia wniosek o wnikliwe prowadzenie postępowań, szczególnie w sytuacji, gdy kończy się ono decyzją ustalającą i wymierzającą opłatę podwyższoną.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

- Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 29 sierpnia 2025 r.

Kontrolerzy

Emilia Wasilewska

Specjalista kontroli państwowej

/-/

Marcin Wójcik

Specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Olsztynie

Dyrektor

Mariusz Lenkiewicz

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie

Mariusz Lenkiewicz

/podpisano elektronicznie/